

Mobilitate pentru durabilitate

Conf. univ. dr. Dragoș DINCĂ,
Facultatea de Administrație Publică, SNSPA

dragos.dinca@administratiepublica.eu

Rezumat:

Articolul realizează un inventar al principalelor instrumente utilizate de către autoritățile publice în procesul de dezvoltare locală durabilă, detaliind rolul Planului de mobilitate urbană în cadrul acestui proces, pornind de la cadrul existent la nivel European și legislația specifică din România. Sunt prezentate rolul, obiectivele și etapele de realizare ale planului de mobilitate urbană.

Cuvinte cheie: dezvoltare locală, plan de mobilitate.

1. Cadrul general al dezvoltării locale

Dezvoltarea urbană poate fi privită și ca un proces de creștere și amplificare, însoțit de o serie de transformări calitative generate de aplicarea unor strategii, politici, programe de dezvoltare. Dezvoltarea urbană reprezintă un proces complex, interactiv, aceste caracteristici fiind determinate de derularea proiectelor de dezvoltare în fazele de elaborare, planificare, implementare și evaluare, faze ce implică o serie de actori ale căror decizii determină traiectoria dezvoltării.

Politica de dezvoltare urbană constituie prin urmare un set de măsuri (naționale, regionale și locale) integrate (economice, sociale, culturale, de mediu, de transport și de securitate) care se adresează orașelor. Formularea unor politici de dezvoltare durabilă are drept scop îmbunătățirea unei situații existente, eliminarea disfuncționalităților, echilibrarea unor dezvoltări viitoare și consolidarea unor direcții de dezvoltare. În funcție de specificul fiecărui oraș, sectoarele acoperite de politicile de dezvoltare includ: gestionarea terenurilor, locuirea, serviciile publice, protecția mediului, dezvoltarea socio-economică, modalități de revitalizare urbană.

Dezvoltarea urbană se confruntă tot mai mult cu problemele globale de structurare a orașelor. Acest gen de probleme se dovedesc deosebit de complexe atunci când este vorba de definirea ariei geografice, de extinderea localităților, de remodelare sau evidențiere a rolului indispensabil pe care centrul urban îl reprezintă în actualul proces de dezvoltare economică. În definirea orașului se ține cont de dimensiunea minimă critică și de un nivel al densității populației. Astfel, orașele reprezintă o concentrare spațială a populației și a activităților socio-economice.

Complexitatea orașului este dată de diversitatea funcțiilor sale, zonarea funcțională și poziționarea geografică. Orașele sunt generatoare de activități

economice, oferind oportunități de ocupare, educație, sănătate și alte servicii sociale, fiind în același timp principalii consumatori de resurse naturale și principalii generatori de poluare și deșeuri.

Ca unitate administrativ-teritorială de bază și ca sistem social-economic și geografic, orașul are două componente:

- *componenta teritorială* – intravilanul, care reprezintă suprafața de teren ocupată sau destinată construcțiilor și amenajărilor și extravilanul care reprezintă restul teritoriului administrativ al orașului;
- *componenta demografică socio-economică*, care constă în grupurile de populație și activitățile economice, sociale și politico-administrative care se desfășoară pe teritoriul localității.

Se poate discuta prin urmare de existența unui sistem urban ale cărui elemente sunt reprezentate de către „cadrul natural, unitățile economice, dotările urbane, forța de muncă, populația, locuințele, spațiile plantate, circulația și echiparea tehnică” pentru a cărui bună funcționare este necesară dezvoltarea și implementarea funcțiilor orașului: economico-socială, de locuire, cultural administrativă și de servire, de comunicare, ecologică și de relaxare, estetică și strategică.

Instrumentele ce pot fi utilizate în cadrul politicilor de dezvoltare urbană sunt:

- strategia de dezvoltare urbană;
- planurile urbanistice;
- strategia de eficiență energetică;
- strategia serviciilor de utilități publice;
- planul de mobilitate urbană.

Acest din urmă instrument (PMUD) are rolul de a contura strategii, proiecte, acțiuni prin care se realizează transportul durabil, suport pentru creșterea economică durabilă.

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă este, așadar, un instrument de dezvoltare urbană, ce vizează:

- modelarea traficului;
- identificarea de soluții privind mobilitatea din oraș și din zonele învecinate;
- identificarea de soluții de eficiență energetică și protecție a mediului.

2. Rolul Planului de mobilitate urbană

Potrivit Legii 350/2001, privind amenajarea teritoriului și urbanismul, republicată cu completările și modificările ulterioare în martie 2016, Anexa 2, Planul de mobilitate urbană este instrumentul de planificare strategică teritorială prin care sunt corelate dezvoltarea teritorială a localităților din zona periurbană/metropolitană cu nevoile de mobilitate și transport al persoanelor, bunurilor și mărfurilor. (expresie introdusă prin art. I pct. 401 din O.U.G. nr. 7/2011, astfel cum

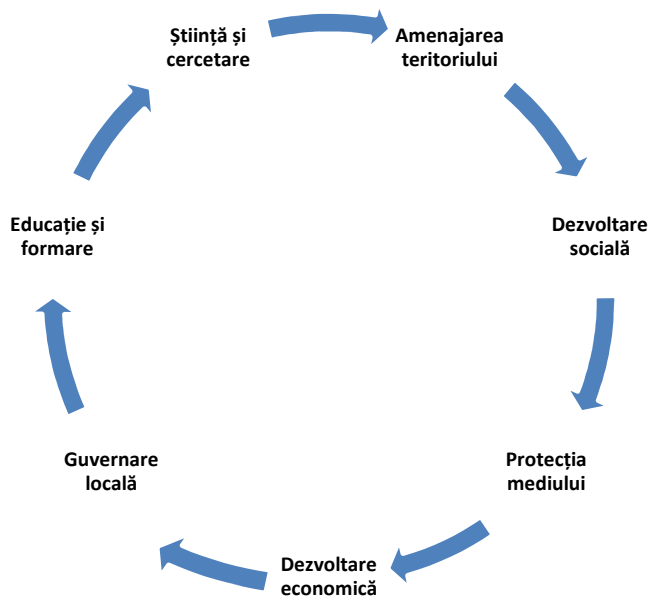
a fost modificată prin art. I pct. 46 din Legea nr. 190/2013, în vigoare de la 13 iulie 2013).

Scopul PMUD este de a identifica soluții de mobilitate astfel încât să se asigure suportul necesar pentru pregătirea și implementarea proiectelor și măsurilor finanțate prin programele operaționale și alte surse de finanțare, dar și pentru susținerea implementării unor proiecte de interes național care influențează mobilitatea în aria de studiu.

Prin PMUD sunt vizate următoarele aspecte:

- Reducerea utilizării automobilelor personale în oraș și îmbunătățirea calității mediului;
- Dezvoltarea și modernizarea transportului public și a modurilor de transport local (mersul pe jos, mersul cu bicicleta) și creșterea calității vieții;
- Organizarea transportului de mărfuri și persoane;
- Sprijinirea mediului de afaceri.

PMUD vizează **toate cele șapte domenii ale dezvoltării**¹:

Modernizarea și reorganizarea sistemului de mobilitate în localitățile din România reprezintă o necesitate, pornindu-se de la constatarea că sistemul actual nu este adecvat pentru dezvoltarea economică, socială și de mediu, având în vedere:

- numărul în creștere de autovehicule - peste 600 autovehicule/1000 locuitori – depășind mult media Uniunii Europene;
- densitatea mare a populației;

¹ Dincă D, *Servicii publice și dezvoltare locală*, Ed. Lumina Lex, București, 2008, p.77

- infrastructura de drumuri insuficientă pentru o dezvoltare economică și socială;
- rata crescută de accidente/fatalitate - 91 în România față de 51 media Uniunii Europene².

În acest context, PMUD trebuie să acopere toate tipurile de transport din întreaga aglomerație urbană, inclusiv cele publice și private, de pasageri și de marfă, motorizat, nemotorizat, în mișcare precum și parcările.

Planul trebuie să analizeze și să propună acțiuni în următoarele domenii³:

- **Structura și capacitatea instituțională**
- **Transportul rutier**
- **Politica de parcare**
- **Transportul Public de pasageri prin mijloace auto dar și feroviar**
- **Transportul nemotorizat**
- **Siguranța rutieră**

Prioritățile de care trebuie să țină cont un Plan de mobilitate, sunt:

1. O mai bună conectare a orașului cu zonele învecinate;
2. Extinderea sistemului public de transport local;
3. Realizarea rețelei de piste pentru biciclete și alei pietonale;
4. Îmbunătățirea conexiunii dintre ariile funcționale ale orașului, pentru dezvoltarea zonelor ramase în urmă;
5. Reducerea poluării aerului prin încurajarea investițiilor în transport electric și descurajarea creșterii numărului de autoturisme prin aplicarea unei politici de parcare integrată;
6. Reducerea numărului de accidente prin creșterea siguranței și securității în circulație;
7. Aplicarea politicii europene pentru sprijinirea persoanelor cu posibilități reduse de mobilitate;
8. Dezvoltarea intermobilității și a transportului de marfă eficient;
9. Facilitatea dezvoltării economice;
10. Realizarea unei structuri de coordonare a implementării planului de mobilitate.

3. Metodologia de realizare

Metodologia de realizarea a planurilor de mobilitate urbană sustenabilă a fost definită de către Comisia Europeană în documentul „Orientări – Dezvoltarea și implementarea unui plan de mobilitate urbană durabilă⁴”. Conform acestui document, un plan de mobilitate urbană durabilă este un plan strategic conceput

² http://ec.europa.eu/transport/road_safety/pdf/vademecum_2015.pdf, p.9

³ A se vedea și Planul de mobilitate urbană durabilă 2016-2030 - Regiunea București – Ilfov, p.88-89

⁴ Rupperecht Consult – *Forschung und Beratung GmbH*, Clever Strasse 13 – 15, 50668 Cologne, Germany, www.mobilityplans.eu

pentru a satisface nevoia de mobilitate a oamenilor și companiilor în orașe și în împrejurimile acestora, pentru a avea o mai bună calitate a vieții.

În Planul de Acțiune pentru Mobilitatea Urbană, publicat în 2009, Comisia Europeană a propus accelerarea adoptării Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă în Europa, oferind material îndrumător, promovând schimbul de bune practici, identificând puncte de referință și susținând activitățile educaționale pentru profesioniștii din domeniul mobilității urbane.

În martie 2011, Comisia Europeană a emis Cartea Albă a Transporturilor „Foaie de Parcurș pentru un Spațiu European Unic al Transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor” (COM(2011) 0144 final). Cartea Albă a Transporturilor propune spre examinare posibilitatea transformării Planurilor de Mobilitate Durabilă într-un proces de elaborare obligatoriu pentru orașe de o anumită dimensiune, în conformitate cu standardele naționale bazate pe liniile directoare ale UE. De asemenea, sugerează explorarea unei legături între dezvoltarea regională și fondurile de coeziune și orașe și regiuni care au prezentat un certificat de Audit al Performanței și Durabilității Mobilității Urbane.

Documentul prezintă o foaie de parcurs pentru 40 de inițiative concrete, implementate până în 2020, care vor contribui la creșterea mobilității, înlăturarea barierelor majore în domenii-cheie, reducerea consumului de combustibil și creșterea numărului de locuri de muncă. În același timp, propunerile sunt realizate pentru a reduce dependența Europei de importurile de petrol și pentru a reduce emisiile de carbon în transport cu 60% până în 2050.

Astfel, țintele principale de atins până în 2050 includ, printre altele⁵:

- dispariția progresivă a utilizării autovehiculelor care folosesc combustibil convențional în orașe;
- utilizarea în pondere de 40% a combustibililor de tip durabil, cu emisii reduse de carbon în domeniul aviației; reducerea cu cel puțin 40% a emisiilor de carbon în transporturi;
- transportul feroviar și naval să preia 50% din călătoriile de distanță medie realizate pe căi rutiere.

Toate acestea va trebuie să contribuie la o reducere de 60% a emisiilor de carbon în transporturi.

Ghidurile pentru Dezvoltarea și Implementarea unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă au fost publicate în ianuarie 2014 de către Comisia Europeană. Acestea au rolul de a oferi sprijin și îndrumare pentru transportul urban părții interesate în dezvoltarea și punerea în aplicare a unui plan de mobilitate urbană durabilă.

---

⁵ Ghidului Jaspers (februarie 2015), p.3

Orientările definesc un plan de mobilitate urbană durabilă ca un plan strategic conceput pentru a satisface nevoile de mobilitate ale persoanelor și întreprinderilor din orașele și împrejurimile lor, pentru o mai bună calitate a vieții. Acestea subliniază că un PMUD se bazează pe practici de planificare existente, luând în considerare principii precum integrare, participare și evaluare. Orientările sugerează că PMUD ar trebui să ia în considerare următoarele obiective principale:

1. asigurarea diferitelor opțiuni de transport tuturor cetățenilor, astfel încât să permită accesul la destinații și servicii esențiale;
2. îmbunătățirea siguranței și securității;
3. reducerea poluării atmosferice și fonice, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a consumului de energie;
4. îmbunătățirea eficienței și rentabilității transportului de persoane și mărfuri;
5. creșterea atractivității și calității mediului urban și a peisajului urban, pentru beneficiul cetățenilor, economiei și societății în ansamblu.

În România a fost elaborat documentul ***Orientări. Dezvoltarea și implementarea unui plan sustenabil de mobilitate urbană*** de către Agenția Locală a Energiei Alba - ALEA în cadrul proiectului BUMP - Boosng Urban Mobility Plans (www.bump-mobility.eu), pe baza documentului «Guidelines. Developing and Implementing a Sustainable Urban Mobility Plans», versiunea ianuarie 2014 (prefață revizuită), elaborat pentru Comisia Europeană.

Prin acest document se apreciază că planificarea pentru viitorul orașelor trebuie să fie centrată pe cetățeni; cetățenii, ca și călători, ca oameni de afaceri, ca și consumatori, clienți sau orice rol ar putea avea ei, oamenii trebuie să fie parte a soluției, realizarea unui plan de mobilitate urbană durabilă înseamnă „Planificare pentru Oameni”.

Pornind de la practicile și cadrele de reglementare existente, caracteristicile de bază ale unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă sunt:

- viziune pe termen lung și un plan de implementare clar;
- abordare participativă;
- dezvoltare echilibrată și integrată a tuturor modurilor de transport;
- integrare pe orizontală și verticală;
- evaluare a performanțelor actuale și viitoare;
- monitorizare, revizuire și raportare periodică;
- luarea în considerare a costurilor externe pentru toate modurile de transport.

Planificare tradițională a transportului		Planificarea mobilității urbane durabile
Axată pe trafic	→	Centrată pe oameni
Obiective primare: Capacitatea și viteza fluxului de trafic	→	Obiective primare: Accesibilitate și calitatea vieții precum și durabilitate, viabilitate economică, echitate socială sănătate și calitatea mediului and environmental quality
Axat modal	→	Dezvoltare echilibrată a tuturor modalităților de transport relevante și schimbare spre modalități de transport mai curate și mai durabile
Axare pe infrastructură	→	Set integrat de acțiuni pentru obținerea unor soluții rentabile
Document de planificare sectorială	→	Document de planificare sectorială care este conform și complementar cu domeniile de politici asociate (precum utilizarea terenurilor și planificare spațială) servicii sociale; sănătate; aplicare și control etc.) planning; social services; health; enforcement and policing; etc.)
Plan de livrare pe termen scurt și mediu	→	Plan de livrare pe teren scurt și mediu ca parte a unei viziuni și strategii pe termen lung
Referitor la o zonă administrativă	→	Referitor la o zonă funcțională bazată pe tipare de transport la locul de muncă
Domeniul inginerilor de trafic	→	Echipe de planificare interdisciplinare
Planificare realizată de către experți	→	Planificare cu implicarea părților interesate prin utilizarea unei abordări transparente și participative
Evaluare de impact limitat	→	Monitorizare și evaluare regulată a impacturilor pentru a informa un proces structurat de învățare și îmbunătățire

Potrivit acestui document (p.6), planificarea mobilității urbane durabile se deosebește fundamental de planificarea tradițională a transportului, prin următoarele:

Din punct de vedere metodologic, PMUD se elaborează cu ajutorul următoarelor instrumente și proceduri de lucru:

- analiza de date statistice din surse organizate;
- comparații de date statistice pe scară evolutivă – datele culese au fost analizate, interpretate evolutiv pentru a sesiza trenduri locale;
- interviuri cu actorii locali ai dezvoltării și cercetării sociologice – autorități locale, executive și deliberative, cetățeni, aparatul de specialitate al primarului, reprezentanți ai unor societăți comerciale și asociații locale;
- analiza SWOT;
- analiza și interpretarea unor studii, rapoarte, cercetări, strategii și norme locale, județene, regionale, naționale și europene;
- formularea de obiective, subobiective, acțiuni și proiecte de dezvoltare;

- analiza resurselor necesare pentru fiecare tip de proiect și alocarea acestora;
- planificarea acțiunilor pentru a asigura premisele realizării acestora.

Bibliografie

Dincă D., (2008), *Servicii publice și dezvoltare locală*, Ed. Lumina Lex, București.
Planul de mobilitate urbană durabilă 2016-2030 - Regiunea București – Ilfov
Ghidului Jaspers (februarie 2015)